

## کمیته انضباطی برای چه؟

کمیته های انضباطی در غالب نهادها و سازمان های اداری کشور وجود دارند و وظیفه رسیدگی به تخلفات به وقوع پیوسته در همان نهاد را در چارچوب های معین و در حدود صلاحیت دارند. در دانشگاه نیز کمیته انضباطی دانشجویان برای رسیدگی به تخلفات دانشجویان در حیطه های مختلف وجود دارد و به شکایت ها و گزارش های دریافتی مبنی بر تخلف رسیدگی می کند.

آنچه در کمیته انضباطی دانشگاه تهران در چند سال گذشته رخ داده درنگاهی کلان انحراف این کمیته را از آنچه به عنوان وظایف و حدود اختیارات آن تعیین شده نشان می دهد. مثال ها و شواهد زیادی که وجود داشت جمعی از دانشجویان دانشگاه تهران را بر آن داشت تا از چند ماه پیش در اعتراض به عملکرد کمیته فعالیت هایی را آغاز کنند و حقوق دانشجویان را پیگیر شوند.

## آئین نامه و شیوه نامه انضباطی دانشجویان چه می گوید

آنچه در کمیته های انضباطی دانشجویان مورد استناد قرار می گیرد و قاعدتا بایستی بر اساس آنها عمل شود، یکی آئین نامه انضباطی دانشجویان مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی و دیگری شیوه نامه کمیته انضباطی مصوب وزارت علوم است. به اعتقاد بسیاری از حقوقدانان و کارشناسان این دو متن دارای ایرادات حقوقی قابل توجه بوده و ضرورت اصلاح آن وجود دارد. چه اینکه متن آئین نامه و شیوه نامه در بسیاری از موارد شفافیت لازم را ندارد و این زمینه زیر پا گذاشتن قانون واحیاناً سوءاستفاده را فراهم می آورد.

با وجود تمامی این مشکلات و مسائل بسیار مشاهده می شود که از ظرفیت آئین نامه و شیوه نامه موجود نیز استفاده نمی شود و مواد مصرح آن نیز زیر پا گذاشته شده و حقوق دانشجویان تضییع می گردد.

در اینجا مواردی از تصریحات آئین نامه و شیوه نامه عیناً نقل می شود تا دانشجویان آگاهی پیدا کنند که کمیته انضباطی و عملکرد آن دارای چارچوب های معین قانونی و انسانی است.

در آئین نامه کمیته انضباطی دانشجویان سه مرجع برای رسیدگی به جرائم و تخلفات تعیین شده است. اول کمیته انضباطی بدوی که رای اولیه را صادر می کند. دوم کمیته تجدید نظر که پس از اعتراض دانشجو به حکم صادره تشکیل شده و

مجددا به تخلف رسیدگی می کند. سوم کمیته انضباطی مرکزی وزارت علوم که در واقع بالاترین مرجع رسیدگی به تخلفات در وزارت علوم است و شکایت ها و اعتراضات دانشجویان را مورد بررسی مجدد قرار می دهد.

در آئین نامه چهار دسته جرائم و تخلفات معین شده است که کمیته های انضباطی صلاحیت بررسی و رسیدگی به آنها را دارند.

الف) رسیدگی به جرائم عمومی دانشجویان از قبیل توهین، ضرب و جرح، سرقت و ...

ب) رسیدگی به تخلفات آموزشی و اداری از قبیل تقلب در امتحان و خسارت به اموال دانشگاه و ...

ج) تخلفات سیاسی از قبیل فعالیت بر ضد نظام جمهوری اسلامی، عضویت در گروهکهای محارب و ایجاد بلوا و آشوب در دانشگاه و ...

د) تخلفات اخلاقی از قبیل عدم رعایت پوشش اسلامی، استعمال مواد مخدر و اعمال نامشروع و ...

تنبیهاتی که برای دانشجویان متخلف در نظر گرفته شده است طیفی از برخورد ها را از احضار و اخطار شفاهی تا محرومیت از تسهیلات رفاهی تا منع موقت از تحصیل تا مدت دو نیمسال تحصیلی در برمی گیرد. البته صدور برخی از احکام در صلاحیت کمیته انضباطی مرکزی است. برای مثال صدور احکام منع موقت از تحصیل منوط به تایید کمیته انضباطی مرکزی وزارت علوم است و منع موقت از تحصیل تا چهار ترم تنها در صلاحیت کمیته مرکزی است.

یکی از مهمترین انتقادات وارده به عملکرد کمیته انضباطی دانشجویان دانشگاه تهران زیر پا گذاشتن و نقض روح حاکم بر شیوه نامه کمیته انضباطی است. در مقدمه شیوه نامه آمده است: "برخورد سطحی با تخلفات دانشجویان و صدور حکم بدون توجه به اثرات تبعی آن بر روابط خانوادگی و اجتماعی دانشجو و تاثیر تربیتی و فرهنگی آن در افراد مختلف یا دیگر دانشجویان، پیامد مثبتی در راستای رسیدن به جامعه ای با تخلفات کمتر به همراه نخواهد داشت. بنابراین ضروری است که در صدور احکام انضباطی، آثار تبعی اجرای احکام نیز مد نظر قرار گرفته و بگونه ای تصمیم گیری و عمل شود که اثرات منفی برخوردها به حداقل کاهش یابد... پرهیز از استفاده ابزاری از کمیته های انضباطی در واکنش به اعتراضات و ناخرسندی دانشجویان نیز مورد تاکید است. ایجاد و حفظ جو صمیمیت، تفاهم و اعتماد از طریق حل و فصل مسائل دانشجویان و پاسخگویی به مشکلات و پرسش های آنان نیازمند سعه صدر و پذیرش فضای انتقاد و گفتگو است. در

نتیجه گریز از پاسخگویی به دانشجو و توسل به برخورد انضباطی صرف نتایج زیان باری را به همراه داشته و موجب کاهش اعتماد دانشجو به این نهاد ارزشمند خواهد شد."

همچنین در بخش دیگری از مقدمه آمده است: "شورای انضباطی به عنوان نهادی حساس در مجموعه مدیریت دانشگاه موظف است که ضمن انجام مسئولیت خود در رسیدگی به تخطی دانشجویان از منش دانشجویی و اخلاق متعالی، وظایف اساسی دانشگاه در راستای رشد استعداد های دانشجویان و تقویت روحیه استقلال و اعتماد به نفس در آنان را مد نظر داشته و از هر گونه برخوردی که موجبات تحقیر و توهین به دانشجو را فراهم می کند، اجتناب ورزد. هرچند در مواردی تنبیه اجتناب ناپذیر است اما با تاکید به پرهیز از هرگونه تجسس و تفتیش ضرورت دارد که این برخورد توأم با حفظ آبرو و حیثیت اجتماعی دانشجو باشد..."

تمامی اینها در حالی است که موارد متعددی از نقض حقوق دانشجویان و توهین و تحقیر آنان در مراحل مختلف رسیدگی به تخلفات به چشم می خورد. فی الواقع از احضار دانشجو به کمیته انضباطی تا حضور دانشجو در کمیته و تفهیم اتهام به وی و اخذ دفاعیات او و به رسمیت شناختن حق دفاع حضوری وی در هنگام صدور رای تا صدور حکم مستند به شواهد و ادله و حق اعتراض دانشجو و اعمال حکم موارد مشخصی از نقض آئین نامه و شیوه نامه وجود دارد.

دکتر قمصری معاون دانشجویی دانشگاه و رئیس کمیته انضباطی در جلسه اسفندماه سال گذشته در دانشکده علوم اجتماعی با پذیرش مواردی از این نقض حقوق و تخلفات کمیته انضباطی قول بررسی آنها را داد. قمصری هفته گذشته در دانشکده علوم اجتماعی در جلسه ای با حضور عموم دانشجویان به صورت مکتوب متعهد شد که مواردی مثل عدم احضار دانشجویان در ایام امتحانات، تفهیم دقیق و قانونی اتهام به دانشجو بر اساس مستندات، به رسمیت شناختن و عدم جلوگیری از حق دانشجو برای دفاع حضوری و ... از این پس در کمیته انضباطی رعایت شود.

## کمیته حمایت از حقوق دانشجویان

### احضار شده به کمیته انضباطی

www.ut-commitee. Blogfa.com

Ut.defend.committee@gmail.com

## پیگیری های حقوقی دانشجویان

مسائل مربوط به کمیته انضباطی دارای ابعاد مختلف حقوقی، جامعه شناختی، روانشناختی و ... است. اما از آنجا که پیشتر مباحث مربوط به کمیته انضباطی دانشجویان و تخلفات صورت گرفته در آن وجه حقوقی داشته و نیازمند بررسی های فنی و ارائه نظر کارشناسان حقوقی است، کمیته حمایت از حقوق دانشجویان احضار شده به کمیته انضباطی با مشورت با برخی از کارشناسان حقوقی و برگزاری جلسه بررسی حقوقی تخلفات کمیته با حضور عبدالفتاح سلطانی (وکیل و حقوقدان) مسائل موجود را طرح و بررسی کرد.

در این جلسات موارد مشخصی از عدول از قوانین و ضرورت های اصلاح آئین نامه و شیوه نامه و راهکارهای احقاق حقوق دانشجویان طرح شد که قابل پیگیری بوده و لازم است که دانشجویان آنها را دنبال کرده و در مسیر اصلاح رویه های حاکم بر کمیته انضباطی اقدام کنند.

## حقوق دانشجویان چیست؟

⇒ کمیته انضباطی باید دانشجویان را با احضاریه کتبی به کمیته احضار کند. احضار شفاهی و تلفنی و ... غیر قانونی است.

⇒ تنها تخلفات انضباطی را می توان در کمیته ی انضباطی مورد رسیدگی قرار داد. کمیته های انضباطی حق ورود و تحقیق به مسائلی که جنبه ی مجرمانه دارند، را ندارند.

⇒ تفهیم اتهام به دانشجویان بایستی کتبی و مبتنی بر ادله، شواهد و مستندات قانونی بوده و ثابت شود.

⇒ دانشجویان در برابر اتهامات ایراد شده حق دفاع شفاهی و کتبی دارد و می تواند فرصت بخواهد.

⇒ دانشجویان حق دفاع حضوری در جلسه بررسی و صدور حکم را دارد و این حق قابل سلب کردن نیست.

⇒ جلسه کمیته انضباطی برای صدور حکم باید

دارای حد نصاب بوده و رسمی باشد. در غیر این صورت دانشجویان حق اعتراض داشته و اگر حکمی صادر شود قانونی نیست.

⇒ یک نسخه از حکم صادره باید به دانشجویان ابلاغ شود. در این حکم کمیته حق ندارد دانشجویان را به دلایل کلی و مبهم محکوم کند. باید در حکم مربوطه دلایل اثبات حکم و مستندات موجود ذکر شود.

⇒ عضو کمیته انضباطی حق توهین به دانشجویان و زیر پا گذاشتن حقوق و کرامت انسانی وی را به هیچ روی ندارد.

⇒ اعضای کمیته انضباطی موظفند به دفاعیات دانشجویان توجه کرده و آنها را در صدور حکم لحاظ کنند.

⇒ اعضای کمیته انضباطی حق پرسیدن سوالات بی ربط و کلی و انحرافی از دانشجویان را ندارند و در صورت وقوع دانشجویان می توانند به این سوالات جواب ندهند.

⇒ گزارش های رسیده از سوی نهادهای اداری مسئول (حراست دانشکده، انتظامات و ...) باید مستند و دقیق باشد تا بتواند مبنای تشکیل پرونده و احضار دانشجویان قرار گیرد.

⇒ ...

## حقوق اساسی چه می گویند؟

به گفته حقوقدانان حقوق اساسی تحت هیچ شرایطی از انسان قابل سلب نیست و هیچ قانون و آئین نامه و مصوبه ای نمی تواند خلاف آن باشد.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در موارد مشخصی به تصریح سخن گفته است. در حالی که همان موارد مشخص در عمل به راحتی زیر پا گذاشته شده و نقض می شود.

اصل 27 قانون اساسی می گوید: "تشکیل اجتماعات و راهپیمایی ها، بدون حمل سلاح به شرط آنکه محل به مبنای اسلام نباشد آزاد

است."

این در حالی است که هر ساله در موارد بسیاری دانشجویان به جرم شرکت در مراسم روز دانشجو یا تجمع هایی از این قبیل به صورت فله ای به کمیته انضباطی احضار می شوند. حتی در اعتراضات صنفی صورت گرفته در خوابگاه نیز که تنها بر مبنای حق داشتن غذای سالم و به دور از بلوا و آشوب و تخریب بوده، به سرعت دانشجویان به کمیته احضار شده و حتی مشمول صدور حکم های انضباطی شدید نیز می شوند.

گفتنی است در متن تعهد نامه ای که دکتر قمصری در حضور دانشجویان آن را امضا کرد، آمده است: "براین اساس کمیته انضباطی به سبب تجمعات مسالمت آمیز که به بلوا و آشوب نینجامد و محل نظم دانشگاه و خوابگاه نباشد اقدام نخواهد کرد. اصل 23 قانون اساسی تصریح می کند: "تفتیش عقاید ممنوع است و هیچ کس را نمی توان به صرف داشتن عقیده ای مورد تعرض و مواخذه قرار داد."

با وجود تصریح قانون اساسی به شهادت بسیاری از دانشجویان احضار شده به کمیته انضباطی در موارد متعددی دانشجویان مورد تفتیش عقیده قرار گرفته و در مورد اعتقادات سیاسی و مذهبی آنان پرسش می شود. این پرسش ها چه مستقیم باشد چه غیرمستقیم، برخلاف قانون اساسی بوده، و خود پرسش کننده مرتکب جرم شده است.

چنانکه آمد به هیچ روی در کمیته انضباطی حقوق اساسی قابل نقض شدن نیست و کرامت انسانی دانشجویان و حقوق اولیه و بدیهی اش نباید زیر پا گذاشته شود.

تمامی این موارد در کنار حقوق دیگری که دانشجویان دارد و می تواند در جهت دفاع از خود در کمیته انضباطی استفاده کند مثل حضور با وکیل در جلسات کمیته، نیازمند پیگیری ها و تلاش های مستمر تمامی دانشجویان دغدغه مند چه در قالب کمیته حمایت از حقوق دانشجویان احضار شده به کمیته انضباطی و یا در چارچوب ها و با بهره گیری از ابزارها و راهکارهای دیگر است. به امید اصلاح نهایی کمیته انضباطی دانشجویان.

## جلسه پیگیری تخلفات کمیته انضباطی

با دعوت از دکتر قمصری

رئیس کمیته انضباطی دانشجویان

هفته آینده و در پردیس مرکزی دانشگاه تهران